

ними задля уникнення покарання й отримання соціального схвалення; б) *схвалення, інтерналізація*: підпорядкування соціальним нормам за умови їх повного прийняття; в) *ідентифікація*: підпорядкування соціальним нормам у ситуації, коли внутрішнє Я індивіда повторює дії рольової моделі; г) *непідкорення*: відкидання соціальних норм незалежно від моделі соціальної поведінки; д) *андрогінія*: у поведінці індивіда наявні рольові моделі представників обох статей.

Отже, кожному типу гендерної соціалізації особистості властиві специфічні ознаки підпорядкування гендерним нормам, що й дає змогу їх емпірично діагностувати та досліджувати. У цьому форматі психологічного пізнання гендеру очевидно, що гендерні стереотипи залежать від культури і соціальної структури суспільства, у якому вони формуються. Підтверджено той науковий факт, що процес підпорядкування гендерним нормам є суто індивідуальним, тобто залежить від рівня розвитку особистості, якості виховання у батьківській родині, особливостей її життєвого шляху та від приналежності до певного покоління.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гасюк М. Вплив гендерної соціалізації на розвиток подружніх взаємин // *Психологія і суспільство*. – 2002. – № 1. – С. 75–83.

2. Лавриненко Н. Про нові методологічні підходи до дослідження інституту гендеру // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. – 2006. – №2. – С. 103–115.

3. Морщакова О. Категорія «гендеру»: культурологічний зріз / *Соціально-психологічні та правові засади гендерної політики* // *Психологія і суспільство: Спецвипуск*. – 2005. – С. 40–41.

4. Фурман А.В., Надвичина Т.Л. *Основи гендерної рівності* // *Гендерний розвиток у суспільстві (Конспекти лекцій)*. – К.: ПЦ «Фоліант», 2004. – С. 7–46.

УДК 304:342.7

Підгурська М. В.

*старший викладач кафедри психології та соціальної роботи,
Тернопільський національний економічний університет*

Юр'єва З. М.

студентка групи СЗм-11

Тернопільський національний економічний університет

ЄВРОПЕЙСЬКА СОЦІАЛЬНА ХАРТІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНУ СФЕРУ УКРАЇНИ

Основними документами Ради Європи у галузі захисту прав людини є Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини (1950 рік), яка захищає цивільні і політичні права, а також Європейська соціальна хартія (підписана 18 жовтня 1961 року) і Європейська соціальна хартія

(переглянута) (підписана 3 травня 1996 року), прийнятій Радою Європи для захисту соціальних й економічних прав. У 2018 році виповнюється 57 років з часу підписання Європейської соціальної хартії і 22 роки з часу підписання Європейської соціальної хартії (переглянутої). Такі події є слушною нагодою проаналізувати значення Переглянутої Хартії для України в контексті дослідження якості життя населення, оскільки саме цей документ ратифікований Законом України від 14 вересня 2006 року за № 137-V, отже, Хартія стала частиною національного законодавства [4].

Різні аспекти Європейської соціальної хартії як джерела європейських міжнародних соціальних стандартів, як джерела права, трудового права та права соціального забезпечення всебічно досліджувались науковцями. Зокрема, окремі питання адаптації трудового законодавства до Європейської соціальної хартії розглядалися в роботах В.С. Венедиктова, В.В. Жернакова, І.Я. Кисельова, І. О. Лаврінчук, А. М. Лушнікова, М. В. Лушнікової, Є. В. Назаренко, С. Г. Приходько, О. І. Процевського, Н. М. Хуторян, Г. І. Чанишевої, М.М. Феськова, Н.Б. Болотіної та ін. [1-3; 5]. Доречно звернути увагу й на видання Ради Європи, а також деякі сучасні зарубіжні видання з цієї проблематики.

Ратифікація Україною Переглянутої Хартії створила таку правову ситуацію, за якої чинне соціальне законодавство, а також його зміни, які неминучі у зв'язку з оголошеними реформами у соціальній сфері, доцільно узгоджувати з вимогами Хартії. Адже тепер Україна змушена щорічно направляти до Ради Європи національні доповіді про виконання зобов'язань за Хартією. У висновках Європейського комітету з соціальних прав щодо України, вже сформульовано низку положень про невідповідність. Це свідчить про нагальну необхідність сучасного комплексного підходу до аналізу положень переглянутої Хартії і виробленню засад національної стратегії щодо забезпечення соціальних прав людини і громадянина в Україні.

Європейська соціальна хартія замислювалася Радою Європи як специфічне доповнення до Конвенції про захист прав людини і була відкрита для підписання ще 1961 року. Положення хартії захищали 19 основних соціальних прав європейців: право на працю, право на нормальні умови праці, право на справедливу винагороду, право чоловіків і жінок на рівну оплату праці, право об'єднуватися в організації та укладати колективні договори (включаючи право на страйк), право на соціальне забезпечення, право на соціальну і медичну допомогу та на отримання послуг із боку соціальних служб, право на захист сім'ї, інвалідів, трудящих-мігрантів і їхніх родин, дітей та молоді тощо.

Хартія має надзвичайно важливе значення для соціальної практики України. Передусім це проявляється в необхідності щорічного звітування перед Радою Європи про виконання взятих на себе зобов'язань за Хартією, а відтак необхідно провести невідкладну й прискіпливу ревізію національного соціального законодавства, – у тому числі, трудового законодавства та законодавства у сфері соціального захисту, – на предмет його відповідності

вимогам Хартії. Особливого значення набуває такий підхід при проведенні в Україні пенсійної реформи, реформуванні інших соціальних актів, а також прийнятті нового Трудового кодексу.

Доцільно нині активізувати науково-просвітницьку діяльність, зокрема, йдеться про організацію систематичного навчання з відповідним інформаційним забезпеченням для працівників, зайнятих підготовкою проектів законів та інших актів у соціальній сфері. Корисною видається підготовка навчального курсу «Європейська соціальна хартія та Україна» та створення однойменного Веб-порталу з ресурсним центром, який би надавав інформацію про джерела європейського соціального забезпечення; порівняльні дослідження позитивного зарубіжного досвіду у сфері забезпечення соціальних прав людини і громадянина; дослідження нормативно-правової бази, що забезпечує реалізацію соціальних та економічних прав в Україні; проблеми адаптації законодавства України до міжнародних, зокрема європейських стандартів соціальних прав людини; вироблення пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства та прийняття нових нормативно-правових актів тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Болотіна Н.Б. *Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні: Монографія.* – К.: Знання, 2005. – С. 282-357; Болотіна Н.Б. *Право соціального захисту України : навч. посіб.* – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – С. 198-218.

2. Болотіна Н.Б., Феськов М.М. *Європейська соціальна хартія (переглянута) та Україна / Н.Б. Болотіна, М.М. Феськов // Юридична наука.* – 2011. – №3. – С. 36-47.

3. Верланов С.О. *Економічні і соціальні права людини: європейські стандарти та їх впровадження в юридичну практику (загальнотеоретичне дослідження). Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України / Редкол.: П.М. Рабінович (гол. Ред.) та ін.* – Серія І. Дослідження та реферати. Випуск 19. – Львів: Край, 2009. – 196 с.

4. *Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини (Рада Європи, 1950 р.). Ратифікована Україною 17 липня 1997 р. Україною також ратифіковано Протоколи до Конвенції – Перший протокол і протоколи № 2, 4, 7 та 11 (Закон України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР (зі змін.); Протокол № 6 до Конвенції ратифіковано Законом України від 22 лютого 2000 р. № 1484-III (зі змін.); Протокол № 13 ратифіковано Законом України від 28 листопада 2002 р. (в редакції Закону від 9 лютого 2006 р. № 3436-IV); Протоколи № 12 та № 14 ратифіковано Законами України від 9 лютого 2006 р. № 3435-IV.*

5. Феськов М.М. *Трудове законодавство України і Європейська соціальна хартія (переглянута): питання адаптації: монографія.* – К.: Знання, 2005. – 276 с.